

Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

16. aastakäik

2014

7. kuu number 20 lpp

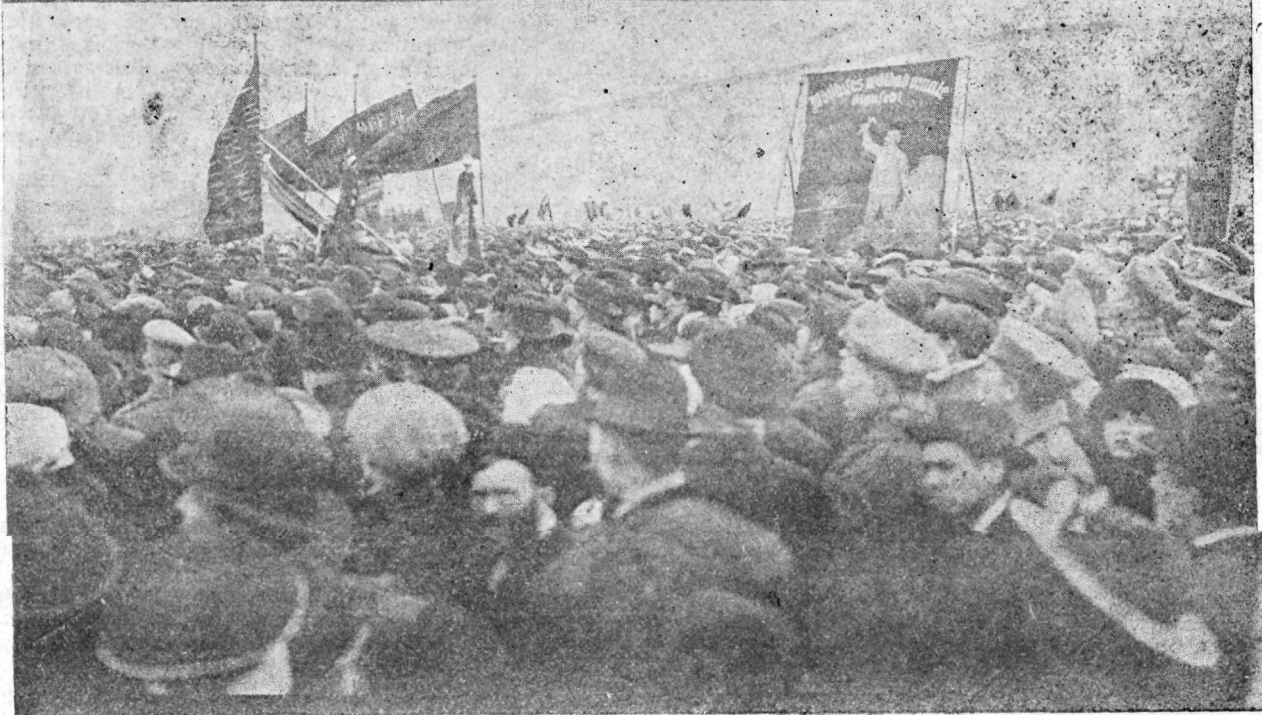

Meie Mats

Nr. 144.

Laupäeval, 20. (2. juunil) mail 1917.

Nr. 144.

Esimene waba maipidu Petrogradis.

Õhjamäe päevapiltliku A. Gunki koguõde.

Cesti sõjamehed teel Karpatideesse. Wolhõnia kubermangus.

Õnneotsijad.

W. S. Osborne roman.

(Järg 2)

„Kolmkümmend tuhat dollarit!“ hüüdis Rogan wihaselt, „mis see mees ometi mõtleb! See on naeruwäärne, herra adwokat!“ Ja ta tampis oma nõiduslike jalga-dega vastu põrandat. „Mis ma selle wiletja summaga peale hakkas? Ei, see ei ole küllalt; Jules Gospar peab veel andma, kas ta tahab wõi mitte.“

Adwokat Holbrook pilgutas filmi. Ta nitutas ainult wastuseks peaga, aga endamiisi mõttes ta nende sõnade peale: „Rogu sisjetulekut wõin ma ainult mõne tuu pärast saada.“ Siis waatas ta imestanult naisterahwa peale, kelle aastase sisjetuleku osa kolmkümmend tuhat dollarit suur oli. Kui suur wõis siis üleüldine sisjetuleku summa olla?! Adwokat wõis ainult imestada ja waitida; edaspidi saab ta juba midagi lähemalt teada.

„Wäga hea,“ ütles lesti uueste, kuna ta istmelt ules tõusis ja weel lord adwoladi kätt surus, „meie peame mõneks ajaks wana Gospari rahule jätma, sest peab ju ka tema wana seisukohta tähele panema — etsy? Seniks tänan teid, herra adwokat, ja ühtlasi palutsin ka, et te oma arwe minu juure saadaksite.“ — Pean ütleva, et seda aga adwokat ei teinud.

Iga teine M. linna elanik, kel arwurikka 30,000 dollari peale ihet oleks olnud, oleks seda kohe panku wiinud, et raha wastu ümber wahetada; Rogan ei teinud aga seda mitte. Ta läks rahulikult wõerastemajasse tagasi ja pani end luku taha. Ühe laua laelast wõttis ta figaripaki ühes kuldse pitsiga, mille peal wapp oli, wälja. „Ma pean teiega tulewituse jelle linna naisterahwastele näitama, kuidas figarisi suitsetatatakse,“ pomises ta oma ette. „Peaasjalikult . . .“ Siis rullis ta 30,000 dollarilise iheki kottu, süütas tituga põlema ja lasti peaaegu täitsa ärapõleda, kuna ta tema wiimase oljaga weel wäike figarilise põlema süütas.

Kolmas peatükk.

See oli proua Shackletoni juures ühel suuremal seltskondlikul õhtul. Kõik ruumid olid inimest täis; tants oli käies hoos; lõbu oli kõige kõrgemal piiril. Ja proua Shackleton, kes, wõidurikkalt oma kallihinnalises siidiriuis särades, ukse juures seisid, pidi omale kinnitama, et tema pidu-

lised niisama waltitud olid, kui lähedal olewa pealinna suuremates ringkondadestki.

Wäga suure aiamaas, mida sel õhtul tropilamaa põlises metsaks ümber muudeti, wõis aeg-ajalt ämaras walguses siia ja sinna kuglemaid klusaid naisterahwaid näha, aga tantsuajalist wõis hulga inimeste häälestuminat kuulda, mille seltsa teel pillide mahedad helid kostsid. Herra Bonwit ei kuulunud aga mitte seda muusikat; ta filmade ees oli ainult — proua Bellair.

Wahesajal, mööda läinud paari kuu jooksul, nägi Rogan kõike oma soowisi täide minewat. Uga kuidas wõi misjuguuste abinõudega see temal õnnestanud oli, sellest ei olnud linna õiglastel kodanikkudel aimduft. Selle aja see mõistis ta osawalt omale hulga sõpru nõutada, ja need usaldasid teda tõeste, nii et ta warsti oma plaani wõis täita, ilma et mingisugust tahtlust oleks äwatanud. Paremaks näituseks sellest, et ta omale tähelepandawa seltskondlise seisutorra oli wõitnud, wõis tema siinolekut pidada. Tõtt ütelda, oli fogu linn tema jalgade ees; ta oli, ühe sõnaga „moodi“ läinud.

„ . . . Kõige õnnelikum inimene ilmas . . . kõige armsam naisterahwas ilmaruumis,“ sofstas herra Bonwit, kuna ta oma parema käega lese nõidusliku pea oma rinna wastu surus. Uga kui Rogan oma pea tema rinnalt tõstis ja tema filmadesse waatas, siis arwas direktor ennast seitsmendas taewas olewat.

„Ma pean sulle midagi ütleva, armsam,“ ütles Rogan, ennast kramplikult meesterahwa wastu surudes, „aga sa pead mind uskuma, sest see on tõsi.“ Ta pidas natuke aega wahet ja ütles siis sulawa häälega, mis direktorit hullumeelselt ähwardas teha: „Kuigi ma abielus olin, siiski tean ma alles nüüd, mis armastus on.“

„Ma usun sind,“ wastas direktor naljakalt, „ja ma pean tunnistama, et ma seda juba ennem märtsin, kui sa mulle seda ütlesid. Ah, mõtelda, et sa minu oled . . .!“

Rogan tõmmas teda ühe istme peale, mis palmipuude all oli, wõttis siis oma mõlema käega tema kätest kinni ja ütles:

„Ja, ma tahan päriselt sinu oma olla! Ma tahan ennast täieste sinus tunda, armsam, ja sinu sugulased ja sõbrad peawad mind armastama.“ Ta kallistas teda, aga järgmilisel filmapiigul nihutas end järsku eemale.

„Mis sa soowisid ütelda, armsam?“ küsis Bonwit, natuke lohjunud lese äkilise muutuse üle.

Butowinas. Perelond, kus Eesti soldatid öömajal olid.

Rogan ei wastanud mitte; tema muutus ei tekinud mitte selle läbi, et ta oma wastas meesterahwast ja nais-terahwast nägi, neid, keda ta oma esimesel linnasõidu päewal tähele pani — ei, see mis teda muutis, oli see waade, millega noor naisterahwas oma kaaslase otja waatas.

„Ah, ei ole midagi iseäralist, armsam,“ wastas ta direktori korratud küsimuse peale. „Kas sa siis ei mõista, et ma find tõeste esimest lord elus armastan ja et ma sellepärast segane olen?“

Armastust, igatahes sarnast, mis juba ladedust on tunda saanud, wõis tõega Rogani filmist lugeda: aga need filmid ei waatanud mitte direktorit, waid seda meest, kes seal, aia-
maja nurlas, kellegi neiukssega istus. Aga mitte mees, waid tema kõrwal istuw neiu oli Rogani tähelepanekut ära-
tanud, ja nüüd wõis näha, kuidas ta näol armastus peegeldas. Ta waatas uueste meesterahwast, kes nüüd ennast naisterahwa kohale kumardas, ja seal märkas Rogan oma meelepahaks, et ta see nägu armastusest kõneles. Ei olnud ime, et tema filmade ees wirwendas; see mees seal ei olnud temale kunagi sarnase pilguga otja waatanud!

Ja nüüd ärkasid kõik armukadeduse kuradid Roganis. Waewalt ennast taltjutades tõusis ta istmelt. Aga järgmisel filmapilgul oli ta jällegi ennast wõitnud, ta langes uueste istme peale, kattis nägu kätega ja hakkas kramplikult naerma. Pea oli ta jällegi enese üle waltiseja ja ta tundis, et direktorile peab seletust andma. Ta tõmmas oma pea weidi kõrwale, nõnda et ta see paarilest wõis näha, ja sofistates tale üksteiselt:

„Meie ei ole ainukesed süüdlased. Armastuse jumel Amor on libedaste tegewuses, ta on meie juurest nende kahe juure lendanud.“

„Mad ei pane meid tähele,“ sofistatas Bonwit, siis aga tundis ta tema paari ära ja naeratas. „Jumal,“ hüüdis ta, „see on ju Dorothea Paget ja tema Ritt John! Mad annawad sarnase mulje, nagu oleks mõlemil tõsi toga.“

„Ufud ja seda tõeste?“ küsis Rogan. „See on ju wõimata! . . . Sellele peaks lõpp tegema,“ kordas lest weel lord, „Neiu on temale wahest liiga kallid ja liiga lahle sõber, sina näitusel, peatsid nende wahel olema. Eht jälle, kui sa, seda ei soowi, siis mina . . .“ Ta jäi mõttesse ja ütles siis teistmoodi häällega: „Kas sa juba selle peale oled mõtelnud, kui laua me juba siin oleme istunud? Ma usun, et wahapeal juba mitu tundi on mööda läinud.“

„Need tunnid näiwad mule minuti pikkused olewat, armsam,“ ütles Bonwit südamlikult.

„O, weel kiiremine. Mu elu oli siamaale nii igaw . . .“ Rogan peatas jällegi, kuna ta terawa pilgu Johni peale heitis.

Mõlemaid armastajaid tähele pannes, ei olnud Rogan ennast mitte petnud, sest Dorothea Paget oli alles sel ööl selgusele jõudnud, kui armas tale Rittred John oli; ja et ta teda siamaale oli wahemõistnud ja wahest ifegi meelega tema wastu wälja astunud oli, siis ei olnud tal nüüd, kui talle tema siglased tundmused selgeks said, enam midagi ütelda. Ritt ei olnud talle küll weel oma armastust awaldanud, aga tema tundmuste kohta ei wõinud enam lahilust olla; iseäranis mõned sõnad, mis ta õhtuti neiuksse sõstistanud oli, ei tahtnud selle meelest laua aega enam lahtuda.

„Mis ta juhtuda wõiks, preili Paget,“ oli ta temale ütelnud, „itlaagi soowiksin ma, et teie mind usaldaksite. Kas te lubate seda?“

„Ma usaldan ju teid täieste,“ oli preili Paget wastanud, kus juures ta nooremehel sügawaste filma waatas, ja see oli kõik.

Wahetajal oli direktoril korda läinud lese tähelepanemist jällegi oma peale tõmmata, ja mis ta nüüd ütles, see kõlas nagu muusika lese kõrwas.

„Mu armas Rogan, sa pead mule andeks andma, kui mina, wana tola meesterahwas, sulle wäliselt kõike ei wõi pakkuda. Ma olen aga wahemalt midagi wäljamõetelnud, mille läbi ma sinule oma lugupidamist wõin näidata. Sel-lepärast ära imesta mitte, kui sa homme Salomon ja Browni käest sihe pati saad.“

Leff naeris natuke kawalalt ja waatas oma pahema kae sõrme, kus harilikult sõrmus käib.

„Salomon ja Brown? Kas need ei ole ehteasjad?“

„Ah — sõrmus! Ma tahan homme ka sõrmuse muret-seda,“ lausus direktor naeratades, „seda ei tulnud mul meelbegi. Ma kawatsesin sulle sihe rulli wäärtpaberist anda, na umbes 20,000 dollari wäärtuses, wõi natuke enam, — kui wäljelt kingitust enne pulmi.“

„Aga, armas sõber, seda ei oles pidanud sa mitte te-gema,“ hüüdis Rogan tehtud pahameelega.

„Miks mitte?“ küsis Bonwit. „Ma tahtsin ainult sel-lega näidata, et kõik, mis minu jagu, ka sinu on, pealegi weel enne pulmi. Sa ei tohi seda wäljelt annet mitte te-“

gasi lükkata, eks ole tösi Rogan, ja ei lütkka meil pulmapäewa mitte liiga kauaks edasi."

"Aga mis pean ma siis nende — paberitega — nagu ja ütlesid — peale hakkama? Ma ei tarwita ju raha, arm-
sam."

"Muidugi, muidugi, ma tean seda, aga siiski — tee mule head meelt ja wõta need paar asja. Pane nad oma rahakasti wdi kuhu tahad ja, ma loodan, et ja minu tegu oieti saad hindama."

"Ja, ja, ma saan sinust aru ja wõtan hea meelega selle wäikse anni wastu, pealegi, kui ma sellega jule head meelt teen," ütles Rogan, kuna ta waitfekt direktori lätt suudles.

* * *

Suitsetamisetoa ülemisel korral tõmbasid Jerome Olyp-
hart ja tema südamesõbrad, adwokat Holbrook ja wäite
Archibald Barnum, omale pealiskõned selga, jõid wiimase
jõdmu ja süütafid siis sigarid põlema.

"Kus pagan see Bonwit jääb?" küsis Olyphant äre-
walt. "Me pidime ju weel klubisje minema ja seal män-
gufese juures trehwama, aga nüüd on kell juba pool kolm
ja Bonwit ei ole weel kusagil näha! Pagan! Pagan! Pagan!
ta ennast peidutab?"

"Kas ja seda ei tea?" küsis Barnum pilkawa naeratu-
fega. "Lulge kõil mule kaasa ja me leiame peagi ta ülesse."

Trepist alla minnes löi Olyphant Barnumi öla wastu.

"Kas ja tahad ütelda, et ta . . ."

"Mis Bonwit?! Lihtsalt naeruwäärt!" ütles adwokat
Holbrook. "Ma ei tahaks uskuda, et tal sarnase waname-
hega midagi ees on!"

Nad läksid mitmest toast läbi, et direktor Bonwiti näha,
ja tahtsid parajaste taltweaeda keerata, kui seal järsku Do-
rothea Paget, ja warsti selle peale ta kütired John, nähta-
wale tulid. Et wiimane ärrituselt punase näoga oli, siis
hakkasid sõbrad tema üle naerma ja ei lastnud teda minna.

"Kas ja oled kusagil Bonwiti näinud?" päris Olyp-
hani.

"Ma nägin teda wiimati proua Bellairi seltsis," was-
tas John tähendusriika naeratusfega.

"Aga ta tahtis ju meiega seltsis mängust osa wõtta!
Kas ja ei tahaks tema asemel mängida?"

Sellega oli John nõus, ja läksid kõil neljalest klubisje
ja nõudsid kaarti. Aga teegi ei mänginud nii kui hari-
likult.

"Ta on wähemalt wiiekümne aastane," ütles Olyphant,
kuna ta kaarta jaotas. Ta ei pruukinud selle nime nime-
tada, kellest kõneles, sest igauks sõpradest teadis, kelle kohta
see lause käis.

"Tal on wähemalt wiiskümmend wiis] aastat turjal,"
seletas adwokat.

"Siin on ta parajaste neis aastates, kus armastades
eesliti mängitakse," torises Olyphant.

"Wälk ja pauk," tähendas Barnum wahela, "see awal-
dab mu peale sarnast muljet, nagu oleks Bonwit teda min-
gis mängus wõitnud, wdi weel kohasem, nagu oleks Rogan
ennast tale müüdnud."

Wiimats wistas adwokat kaardid laua peale ja tõusis
üles.

"Mitab sellestki; ma ei taha enam mängida, sest et proua
Bellair ei taha täna minu meelest minna. Kuidas teiega
lugu on, John?"

"Ma olen rohkem kellegi teise, kui lese peale mõtelnud,"
wastatas see awalikulult.

John elas ühes juures majas, mis samas uulitsas, kus
klubigi oli, kuid mõned majad edasi, ja nii läts ta Barnu-
miga seltsis, kes tema juurest natule eemal nurga taga elas.
Kui nad Elberoni maja (nii kutsuti seda hoonet, kus John
elas) juure jõudsid, pööras Barnum äkitselt Johni poole ja
pidas teda käest kinni.

"Kitt," ütles ta, "ma pean teile midagi awalbama ja
ma loodan, et te sellepärast minu peale pahane ei ole. Teate,
mitu kuud ei sallinud ma teid, kuigi kogu linn teile lugu-
pidamist awalbas. Üge küsige, miks — see oli ainult
lord nii."

John kehitas ölast. "Ka mina ei wõi kedagi üleliiga
usaldada," ütles ta, "sellepärast ei imesta ma ka selle üle
jugugi."

"Aga mina arwasin waleste!" hüüdis Barnum, oma
tuttawa lätt uneste raputades, "kuna teistel õigus oli.
Nüüd tahaksin ma hea meelega teie sõber olla, teie õiglane
sõber, ja kui teil kunagi kedagi tarwis läheb, siis palun,
tuletage meelde, et ma teie teenistufeks walmis olen."

Kuigi Dorothea Paget Barnumile lootufeta kadunud
oli ja ta seda teadis, et tema wahetord sest saadil weel
halkemats oli läinud, kui John neiu peale oma tähela-
nemist oli juhtinud, siiski oli wäike mees liigutatud, sest et
ta kõrwuni neidu armastas.

"Ma tänan teid, armas Barnum, teie olete kõega liiga
sõbralik — ma ei unusta teie sõnu kunagi."

Barnum kadus nurga taha ja John waatas tale fil-
mapilt mõttes järele, siis läts ta oma majasse ja sõitis
tõstetooliga üles. Waewalt oli ta wiis minutit kodu olnud,
kui usse pihta koputati. Seener töi tale kirja, mille ümbriku
peal naisterahwa käekiri oli. Ta kirjutas ümbriku lahti ja
tõmmas siis wälja; see oli poolik postkaart, mille peale mi-
dagi ei olnud kirjutatud. Imestanult wistas John kaarti
ja kirjaümbriku laua peale, kustutas siis tule ära ja läts
fängi.

Nelijas peatükk.

Adwokat Holbrook, M. linna targem ja lugupeetawam
õigufeteadlane, istus suurepäralises lõbusas meeleolus oma
kirjutuslaua ees ja lasi waimufilma eest mõddalainud õhtu
lõbustusi mööda minna. Ta mõtles ka Rogani peale ja
sattus sellepärast unistustesse. Mis ütlesks kogu linn, kui ta
selle ilma lesjega altari ette ilmutks, ja mis pakuks tale see
abielu kui ta ka Rogani miljonist arwesse ei wõtaks? Ta
mõtted said järsku awatud usse läbi segatud, ja ta ei näi-
nud oma ees mitte kedagi muud, kui Rogani.

"Ah, armuline proua, see olete kõega teie ise?" hüüdis
ta hülgawa naeruga. "Ma mõtlesin praegu teie peale."

"See oleks kõega õiglane tegu olnud," wastas Rogan
naeratades ja istus aina lähedal olewa tooli peale, nii et
ta iludus filma paistaks.

"Mõnikord tunneb inimene isearaliskit julgust oma mõ-
tete awaldamiseks," ütles adwokat natule segaselt. "Aga
kui ma tahan . . ."

"Teie oleks wõinud eila õhtul Shackletoni juures kõne-
leda, aga —"

"Siis ei leidnud ma küllalt lohast filmapilkku selle jaoks.
Ma nägin teid üleüldse ükskord ja pealegi selle Bonwi-
tiga . . ."

Rogan naeris waljuste ja waatas adwokadi otsa.
"See lle Bonwitiga," kordas ta, selle tooni järele aimates,
"ütelge, olge head, mis temaga siis õige lahti on?"

"S-m," wastas adwokat. "Eh! wõite teie mule tema
üle enam lähemaid teateid anda?"

Rogan kehitas wastufeks ölast, awas siis käitasku ja
wõttis sealt ühe mabala, punaste lõngadega kottufestud
paki wälja.

"Siin," ütles ta, kuna ta seda adwokadile pakkis, "siin
on mul kahelateiskümmend tuhandedollarist riigipaberit;
kas te ei tahaks neid mitte üle lugeda?"

"Miks pean ma neid üle lugema?" küsis adwokat naer-
des. "Teie sõnast on küllalt . . ."

"Ei, ei," wastas leff pead raputades ja tegi liireste
pakufese lahti. Ta ladus paberid adwokadi ette, needfamad
paberid, mis tale hommikul Bonwit saatnud.

"Proua Bellair, need paberid sfjaldawad kulda. Aga
miks annate teie mule raha, ilma et küsinud oleksite, kas
ma seda tarwitan?" küsis adwokat, kes selle kauplemise üle
weidi ärritatud näis olewat. "Kellest olete siin oieti nõu
küsinud?"

"Pidage, herra adwokat, teie ei peaks liiga uudishimu-
line olema," wastas Rogan meelitawa naeruga. "Ma ta-
haksin nende paberite wastu raha muretjeda. Kas see
tõltab?"

Adwokat oli ikka veel segane. „Aga, mu austatud proua miks tulete te sellepärast minu juure? Miks ei lähe teie sellega — ma usun, et me alles herra Bonwiti üle kõneleme — eks ole tõsi? — miks ei lähe teie siis tema juure?“

Adwokadi hääl kostis weidi upsakalt, sellepärast muutus Rogan järsku tõsiseks ja heitis ta peale tahtsase pilgu, kuna ta wastas:

„Mitme põhjuse pärast, mu armas herra adwokat. Ma uskusin, et te mule abiks olete. Herra Bonwit võis selle vastu . . .“

„Enne kui te edasi kõnelete, tahaksin ma teile ühe küsimise ette panna,“ ütles adwokat rahutult. „Kuidas teie ja direktoriga lugu on?“

Rogan hammustas huuli, tegi siis wihase näo, pakkis paberid kokku sidus, jälle punase paela ümber ja pistis kätetõtti.

„Et te täna tõsist juttu ei taha kõneleda, iseäranis ärist, siis ütlen ma teile: elage hästi!“

Rogan tõusis üles. Adwokat waatas kohtunult tema peale. Lest näis tõsiselt haawatud olewat. Sellepärast palus ta, enne kui lest uksele sai läheneda, wabandust; ta tahaks hea meelega temaga ärist kõneleda, kui ta aga nõus on, mitte ära minna.

„See, siis kõneleme äriasjust,“ ütles Rogan, ukse juurest pikkamisi ja natuke mossis tagasi tulles. Siis istus ta uueste kirjutuslaua kõrwale, tõi ühe teise pakitse, mis ta punase lõngaga oli kinni seotud, nähtawale, ja ulatas selle üle laua adwokadi kätte — pakki, mis sama moodi wälja nägi kui eelmise, milles aga 18 riigipaberit ei olnud, waid kaks, üks illewal ja teine all, kuna kestel wäärtuseta paberid olid.

„Kui palju raha teie tarwitate, proua Bellair?“ küsis adwokat, kes waewalt ühe pilgu paberite peale heitis.

„10,000 dollarit,“ wastas lest, natuke kartlikult.

„Miks mitte kahelkateistkümmend tuhat?“ küsis mees-terahwas. „Riigipaberid on oma wäärtuses.“

Proua Bellair ei teadnud midagi wastata, aga ta ütles siiski:

„Ei, ma tahan ainult 10,000 dollarit, ja nõnda kiireste kui võimalik.“

Adwokat haaras oma tšhekiraamatu, kirjutas ühe tšhekiile soowitud summa peale ja andis selle lese kätte, kes seda kohe läbi luges.

„Ah ja armas taewas, see on ju Bonwiti panga jaoks kirjutatud!“ hüüdis ta.

„Ja mis siis sellest on?“

„Ah,“ ütles lest, „ma soowiksin herra Bonwitiga nõnda wähe kui võimalik kokku saada.“

Adwokadi nägu läks rõõmsamaks. „Kas ei meelita ta teid mitte kiiga palju ja ei muutu kiiga pealetükkimaks, proua Bellair?“

Lest waatas lakke ja aigutas. „Ärge küsige minu käest midagi, herra Golbrook, ma wöin teile ainult nõnda palju öelda, et ma herra Bonwiti juure mingi hinna eest ei soowi minna, aga mis meie praegusesse toimetusesse puutub, siis palusin sellest mitte kellegile kõneleda — ainult teie ja mina teame sellest, eks?“ Ja Rogan waatas armsa pilguga adwokadi peale, et selle süda leetima läbi. Ja selle tagajärg oli see, et kui ta wiis minutit hiljem käsitastu kinni pani, seal kümme tuhandedollarist paberit uinustid.

„Teie palusite mule tõega sarnast abi, mida ma nii pea ära ei unusta,“ sõstas lest kui ta lahtus.

Samal päewal käis Rogan Johni sõbra Barnumi juures, kes selle külastäigu üle jamasugust rõemu tundis kui adwokatki, kuigi teiste põhjaste pärast.

„Kas ma tohin meie ühisele sõbrale, Rahwa- ja tööstus-panga direktorile, õnne soowida, proua Bellair?“ küsis Barnum peale seda, kui nad eelmisest pidu-õhtust olid kõnele-
lenud.

Rogan pidi wastu oma tahtmist naerma, ja see paistis nii wälja, nagu oleks herra Bonwiti nimetamine tale nalja teinud. Igatahes sai Barnum sarnase mulje, nagu oleks Bonwit kõiksuguste abinõudega lese wõituda püüdnud, mis aga tal ei õnnestanud. „See tegi Barnumile nalja, aga kui

Saawa rawitsemine Moskwa era-laatsaretis. Dr. J. P. Smirnow. Naisarst E. J. Feodorowa. Saawatu R. Raafik.

ta märkas, et lest temaga äri asjust soowib kõneleda, siis oli ta ka sellega kohe walmis. Uueste tuli wäike käsitastu nähtawale ja proua Bellair, kellest Barnum, uagu kogu linnagi, tundis, et tal mitu miljoni warandust on pani 16 riigipaberit tema ette.

„Armas herra Barnum, kas te wõiksite, kui see teil oga võimalik on, nende paberite wastu mule raha wahetada wõi laenata — kui on, siis ütelge seda kohe?“

„Miks ei taha teie neid ära müüa?“ küsis see. „Nimelt neid paberit hinnatakse niisid, ja pealegi oleks niisid kõige kohasem aeg nendest lahti saada. Ma ostaksin nad hea meelega teie käest ära.“

„Ah ei, seda ei taha ma aga mitte, ma tahaks ainult selle wastu raha laenata.“

„See on ju päris kerge. Kui palju teie raha soowite? Kas 15,000 dollarit aitab?“

Rogan kahiles filmapilt, kusjuures ta mõtles, miks ta adwokadi käest samasugust pakumist wastu ei wõtnud, waid wähemaga leppis.

„Kui palju on teil praegu raha käepärast?“ küsis ta. Barnum waatas raamatutesse. Natukesel aja pärast ütles ta:

„Ma muretšen need paberid kohe Bonwiti pank,“ ütles ta. „See wõtab ainult filmapilt aega.“

„Oh ei, ei, seda ei taha mina nimelt mitte.“

„Siis wiin ma nad riigi-wõi kaubandusepanka.“

„Ei, ei, kui palju on teil filmapilt siin, herra Barnum?“

„Ümber 13,000 dollarit. 12,000 dollarit wõiksin ma teile anda.“

„Pangaarwetes?“

„Ja. See teeb mule rõemu,“ teile weidi oma abi pal-
kuda.“

Rogan punastas, kui ta Barnumi pilku oma peal nägi, ja korjas siis paberid kokku ning sidus punase lõngaga pakki kinni. Barnum waatas wahel ajal tema tegewust ja mõtles kui ilus ta on. Seal waatas Rogan järsku üles tema peale.

(Järgneb).

Satslased Belgia linnas peremeest mängimas.

Weenus.

Artises oli suur kujuratuja — suur kunstnik; kuigi ainult ori. Ta oli roomlaste kätte wangi sattunud — nende kuningas oli ta oma tütre Phebele kinkinud.

Phebe oli haruldane, nõidum iludus. Tema sale keha oli täiusse eeskujud. Pruunid, lainetawad juuksed katsid ta walge piha ja ulatasid üle kaunifujuliste puusade. Pikkade ripsmete alt waatasid ta imelikku silma täis kunlikku tõrkust, hülgust ja salatuld; waitne naeratus huulte ümber tõneles tunnete rikkusest, palgeid ehtis kerge algaw puna.

Sgapäew pidi ori teda pehmetesse kanderaami patjadele tõstma, oli jalutuslätitud kanderaami juhiks; koju jõudes pidi ta jälle paisuwate patjade seest välja aitama. Onnewärin jooksis läbi orja liikmete, kui ta kerget koormat mõned filmapildid kätel hoidis. Nooruse jõud wormis ta paenduwat keha — sügawmustad filmad leelidid kätstijanna mõõdamine wast pilgust tabatud.

Sa suudles tema hingedõhtu ja tuitus, kui tulisest joo- gist uimastatud wäiksesse aiamaajakesesse, mis kuningas poolt temale töölojaks oli määratud, ja wajas patu peale — mõteldes midagi suurt, imestust äratawat ehitades.

Pöitel puhlas ammu — haamer oli kest kujust ja kujulest talmuaga kaetud.

„Artises!“ hüüdis teda ühel päewal ilus kätstijanna,

kes, ühe naisorja saatel, aias jalutades, tema töölojast mööda tuli, „Artises!“

Lennates liikus wäle ori. „Kätstijanna!“ togeles ta punastades.

„Puhlad sa?“ küsis Phebe tõlawal häälel, mis teda nii segas, et ta wastata ei wõinud.

„Kõnele!“ käsutas ta pahaselt.

„Ei!“ sõistas ori, ilma et siimi näidata oletis julgenud.

„Mille kallal sa töötad?“

„Ma loon — mõttekujutuses.“

„Mida?“

„Kätstijanna — ma kujutan üht Weenus.“

„Siis mine tööle. Mulle on su wõimistest palju räägitud — ma tahan su tööd ise näha.“

Kätstijanna läks, kuna naisori ta järele sammus.

Phebe kinkis kunstnikule oma usalduse ja surus teda tööle. Kui ta teda järgmisel korral jälle töötä leidis, wabandada orjast: „Ma ei leia oma mõttepildile modeli.“

„Tule!“ käsits neiu siis lähidalt ja istus sawist kuuju ette, mille peened jooned ja wormid wäljatõttamata olid.

„Mina olen sulle modelleks. Sakka tööle!“

Uhmatalt ja imestades waatas ori kätstijanna otsa. Raheldes jäi ta seisma.

„Alga ju!“ käsits see waljumalt.

Ta kästis kätstijanna, kuigi wäikses häälel — ja wäikses töörüistu.

Artises waade wiibis kaua Phebe näol — ta käsi wärikes tafa, kuid ta loondas oma jõudu ja a'gas tööd.

Kui unes töötas ta — ta waade lendas Phebe näolt sawitujule ja jälle tagasi. — Kuidas ta töötas, ei teadnud ta. Ta ei teadnud ka kui kaua ta ju töötanud oli — kuid julges lõpuks küsida:

„Kästijanna, kas liikumata paigal seismine mitte wäsitaw ei ole?“

„Neiu tõusis ülesse.“

„Ma tulen jälle!“ wastas ta ainult, andis uksel ootawale orjale märki ja läks.

Wäsinult wajus Artises istmele.

Sawist Weenus pe a oli walmis. Ra tõige peenemad näojooned olid kuningata tütre omad.

„Weel lord,“ julges Artises oma modelli paluda.

„Weel wiimane lord, kästijanna — ma pean ju käsiwarja kujutama.“

„See seda. Anna mu tätele õige seisukoht.“

Artise nägu õhetas, weri woogas lainetena. Õhtu päikene kuldas läbi madalate aiama ja akende noore kuningatütre lohkisi — loorina kattis puna ta palgeid — nõiduslik ilu köitis kunstniku hinge.

Liikumata seisus Artises filmapilgu nõiduses. Sekundi aja wiibis ta waade Phebe difsewattel huultel. Sisemiste jõudude mõjul kerkis ja wajus ta rind — ta mõtled effisid laugusesse — ta filmade ees muutus tumedaks — ennast unustades, astus ta neiuale lähemale — meeletumalt surus ta pehmet, ümargust käewart — ta käed tulsusid — weri jäi seisma — põlwile wajudes surus ta huu ed neiu käele.

Phebe kargas püsti — arust ära. Imestus, arusaamatus wabeldasid uhtuse ja wihaga. Ta käsi liitus ja piirita ärewuses löi ta orja'e näkku.

„Häbemata! Sel kombel tarwitad sa minu armu ja usaldust? Ära minu filmade alt! — Täna Zeus'i, et ma find mitte piisutada ei lase!“

Kuum wihapuna wärwis ta otsaesist — ta palged õhtusid — — — Ta tulsus käega naisorja ja lahkus kiirete sammudega tööojast.

Kuud kadusid. —

Artises oli kaua mõistufeta palawikus olnud, nüüd paranemise järel oli ta kuningatütre tungiwa käsu peale töö kallale asunud — et Weenust lõpetada. Käbefordse kiirusega töötas ta marmori kallal. Pikkamööda kujunes kindel worm — pikkamööda walmines kuu.

Oli kuum suwepäew. Kõrwetawalt langesid päikesed kiired puude ja filedate teede peale, — uniselt wenisid palmide wariud üle lillepeenarde. Purstaew sulises laisalt. Nõrgalt langetas weejuga merehiialase peast marmor-bas'eini ja kadus wulisedes jälle maa alla.

Artises puhkas omas töötojas wäsimusest. Tema pea oli rassem tinast, ta hinges audus ja kõrwe. Palmide warjud ronisid üle wälise töötoja akna, üle tema filmade, Mõtted ei töötanud enam, süda õhwardas tegewuse lõpetada. . . Do'amata lohkisid ukseesiljel liiwalt kerged sammud. Järgmisel filmapilgul ilmus läwale Phebe — ütfinda. Oma saatja oli ta aeda jätnud.

„Hmatanult kargas Artises püsti.“

„Kas sa oma tööga warsti walmis saad?“ küsis kuningatütar karedalt.

„Lõpetasin täna,“ wastas ori ainult.

„Näita,“ kästis Phebe.

Artiseje tumma käenäitamise peale astus Phebe kuu ette. Imestus ja rabuldus waldasid teda.

„See on kunstitöö!“ awaldas ta rõhuga.

Artises seisus kõrwal — magus jowastus uimastas teda.

„Sul on suurepäraline anne, see ei tohi täbelepamata jääda. Näojooned — peakuu — täitfa kopia minust.“ Kuningatütar waatas orja peale. „Miks sa mind nii waatled?“ küsis ta, näole tungiwa puniga wõibeldes.

„Ma wõrdlen, kästijanna,“ wastas see, ennast waevalt talsutades. „Seal eluta, — siin elaw marmor.“

„Jäta oma wõrdlused!“ kästis neiu pahaselt. Siis waa'as ta uueste kuu. Wähe aja pärast lftas ta: „Selle Weenus pead sa mulle andma. Ma annan sulle wabaduse tema eest.“

Artises põlwitas kästijanna ette. „Ma jään sinu juure,“ o justas ta.

„Kuidas sa tahad — kuid su töö pean ma omale saama.“

„Ori waatas uuriwalt kästijanna otsa. „Su õde on sinu,“ lausus ta.“

„Õde?“ Küstwalt waatles ta oma orja. „Jääd sa oma wõrdluse juure?“

„Ori waitis.“

„Kui sa jääda tahad — palu omale midagi töö eest.“

„Ma tahaksin ainult ühte — ja seda ei luba sa mitte,“ awaldas ori julgelt.

„Kõnele!“

„Ori waitis.“

„Kõnele!“ kästis neiu kannatamatalt.

„Sa wõid pahandada — lasse mind parem waitida.“

„Ma tahan, et sa oma soowi awaldad!“ nõudis neiu järelandmatalt.

Artises otustas ruttu. Tahtejõud wõlwis ta otsaesist ja julgus wälkus ta filmadest.

„Kästijanna,“ algas ta — tal näis nagu kaswaks, nagu paisus ta hiiglasuureks, — „Kästijanna — ma armastan sind! Ole mu wastu armuline!“

Phebe mõtis orja imestusega — kuid mitte kaua. Lähemal filmapilgul paisusid ta huuled uhtele, põlgawale naerule. „Armuline — sulle?“ pilkas ta. „Seda wõin ma ka. Ma tahan sulle armuline olla ja arsti su juure saata — ta oled segane.“ —

Ja ruttu lahkus ta aiama ajast.

Artises tuitus — o'g'is. Piirita walu näris ta rinnas. Meeletumalt nuukus ta — ta wõttis kuu ümbert kinni — külm marmor jahutas ta otsaesist.

Siis toibus ta. Siidamewihas haaras ta haamri — kramplikult teda keerutades, purustas ta hiiglahoobiga Weenus pe a.

Paisuw weri lõhkis ta soontes — talsutumata purustamiseha waldas teda — mõistufeta — itka hoogiamalt purustas ta — rimebana, hulluna.

Järsku langes jäätül n käsi ta õlale — — — Ta peatas. Ringi keerates nägi ta oma ees kuningatütre furnu-kahwatut nägu.

„Mis sa teed?“ küsis see kõlata hääsel.

„Sina?“ Sina?“ kogeis Artises. Ugeda liigutusega löi ta käe ümber Phebe piha ja surus teda oma wastu. „Sina — minu! Sina o'ed minu!“

Ja neiu ei painud wastu.

Siis suudles Artises teda.

„Ära mine minust enam ära,“ palus ta ja filitas parema käega ta lohkisi.

„Kui sa teaksid, kui wäga ma find armastan! Kui sa aimata wõiksid, kui wäga ma find igatsesin! Ima sinuta ei wõi ma e'ada! Sa oled mu elaw Weenus!“

Ta pidas teda oma rinna wastas. „Kuidas ma find armastan!“ fõistatas ta kuumade huultega. „Kui wäga ma find armastan!“

Ja Phebe unustas temaga Zeus'i ja taewa, inimesed ja maailma. —

Jälle kuuldusid kunstniku töötoja ees liiwatee peal sammud. See oli kuningas, teda Phebe naisorjad kutsunud. Tema wihane waade kuulutas hukatust. Pistoda wälkus ta käes.

„Häbemata!“ hüüdis ta kunstnikule — ja enne kui see kaitsehäältsi awaldada jõudis, puuris kuningata oda ta rinnasse . . .

Päite oli piwede taha wajunud — tumedad warjud keerlesid ja wäänlesid ümberingi — tafa õhkus õhtuul. Nõrk tuulehoog tungis lahtise aiama jakese uksest sisse ja jälle tagasi. — — — Suriia huultelt kostis nõrgalt ilusa kuningatütre nimi. Tuulehoog kandis teda enesega kaugele — üle mere — üle maa — — —

U. M.

Meie Matti järgmine (145.) sõjanummer ilmub 27 mail.

Rudolf Pallas,
Wiltandist.
Segewas sõjaväes.

Konstantin Männikson
Pärnust.
Segewas sõjaväes.

Peeter Ots,
Vntslast.
Segewas sõjaväes.

Karl Tomson,
Salsjalast.
Saawatud. Parandusel.

M. Weinberg,
Pärnust.
Sõjaväljal.

Ürew öö.

Petrogradis, 27.—28. veebruaril.

Meid saadeti kuuls ajaks konwoinaja komandasje õp-
pujule.

Wanad soldatid naersid:

„Koh, nooredmehed, seal saate alles tunda, kudas
kroonu leib maitseb!“

Salkasime siis huroituslega ootama, mis järgmised päe-
wad toovad. Ja polnudki kaua tarwis oodata, kui wanem
õpetaja (старший обучатель) meile seletas, et meid nüüd
mitte kuhugile wälja ei lasta ja me alati komandas peame
olema.

Koh, see on alles nali! — Poiste meeoleolu kippus dige
hapuks minema. — Ei lasta wäljagi! — Siitamaani, kus
me alles kirjutaja õpilastena woiwiski natshalniku juures
wiibisime, oli meil wababus igale poole minna, kuhu aga
süda himustas. Ja nüüd korraga niisugune kinnistumine!
Wuidugi ei tahtnud see meiesuguste noorte meesetele meel-
bida.

Saupäewa õhtul saadeti meid konwoinaja komandasje
ja esmaspäewa hommikul pidi kõwa õppus algama. Pi-
hapäew läks kaunis lõbusalt mööda, olgugi, et kuhugile
wälja ei lastud.

Ja siis see esmaspäewa hommik!

„Berama!“ kajas wahi hääli läbi ruumide. „Mitad kül-
lalt teile laiskwõrstedele, juba magamisest.“

Poissid hakkasid endid laisalt litgutama. Siis aga tuli
elu piklamisi tubadesse, kus alles mõne minuti eest ainult
ninas nõhisesid.

Weerandtunniga peawad kõik riides olema, filmad pes-
tud ja saapad läikima, nii et nende pealt oma nägu wõib
waadata. Kõik weerandtunniga! Pealegi, kus pesemise
ruum üle hooi teises majas asub ja sul weerandtundi
juba üksipäini ootamise peale lähed, kui wiimaks kraani ette
peased. Polnud siis ka ime, kui mõnel mehel saapad pu-
hastamata olid, wõi filmad pesemata. Dnneks oli wanem
õpetaja täna dige armuline ja ei kurjustanudki suurt; olla
alles esimene kord, aga edaspidi! . . .

Ja siis algas nendes samades tubades, kus magasime,
õppus.

„Направо, налево, кругомъ,“ kõlasid komandu sõnad
ja hoidku siis, kes waleste tegi, see alles sai Wene sõimusõ-
nade tällusest aimu. Nii kestis tund aega. Pooltundi anti
teejoomiseks ja siis uueste jälle „направо, налево,“ kuni
lõunani. Siis tuli kolmetunniline wahaeag.

Ürew teade käis suust suhu: wäljas olla juured rahu-
tused. Kõõkis olid poissid wanade soldatitega kokku puutu-
nud ja need olla rääkinud. Aga et rohkem midagi kuulda
ei olnud, jäid ka poissid pilapeale rahule. Wõib olla, ehk
olid kuskil niifamaisugused piiskesed kollupõrkamisid, nagu
neid juba warem Newski peal ja mujal oli olnud. Alles
paari päewa eest räägiti, et ühes kohas (ei mäleta enam
kus kohas) olla tramwaasi ümber liitunud ja muud selle sar-
nast larmi tehtud. —

Kell kolm algas uueste õppus. Nüüd õpetati auand-
mist.

Waat nii ja nii pead sa käima, nii pead jalga tõstma,
nii pead kätt hoidma, ja kui sa nüüd weel dieiti ei teinud,
siis algas jällegi sõimamine.

„No pörgu, see a'ab tõeste kopju üle maksa,“ pajatas
mu naaber talalesti, kellel ka auandmine heasti ei tahtnud
õnnestada. „Sga lontrus, kellel aga kaks paela öla peal,
wõib sind sõimata, kui woormees, ja wastugi ei tohi ha-
kata! . . .“

Wiimaks lõppes sellepäewane õppus. Ja taewal tänu,
— wiimase wõimaluseni tüütas äral — kell oli kuus.

Sõdawaewalt saime õhtust sõnnud, kui uueste ärewad
teated tulid. Seekord olid nende toojad me endi õpetajad.
Wäljas olla itka tõeste suur mäjs lahti. Wabrikud seista.
Tõõlised käia marjellaisel lauldes punaste lippudega mööda
uulitsaid. Mitutuhat soldatit olla mässajate poole lõõnud.

Ja asi näis tõeste tõsine olemat. Konwoinaja komanda
soldatid muud kui tulid ja läksid püssidega. Kus nad käisid,
seba ei saanud meie kuulda.

Ilm oli juba wahapeal pimedaks läinud.

Keegi meie pois tuli hooiwist ja teatas, et lastmine
kosta tagumise hooi peale ja taewas olla punane.

Wuidugi tõttasime meie kõik koge hooi peale waa-
tama.

Ilm oli kottpime. Tähed särasid taewawõlwi, aga
ainult ühel pool taewawõlwi, teist poolt kattis hele tulekahju
kuma. Põles wist mõni kohtuhoone. Raugelt kostsid püs-
spaugud ja nõr hurra-lüü.

Tagumine hooi oli ümberringi kõrge müüriiga piira-
tud (esimene hooi ajus liwimaja kerklohas, mis nelja nur-
tas ümber hooi oli ehitatud). Seinte ääres mustendasid
juured puuwirnad ja keset hooi seisid suur lumehuni.
Et paremine näha, ronisid poissid puuwirnade ja lumehu-
niku otja. Sel filmapilgul käisid müüri taga mitu pauku.
Keegi poistest hakkas kisama ja tõendas, et kuul lenda-
nud tema kõrwa juurest mööda. Ja et ka teised kuulide wingu-
mist olid kuulnud, siis läksime tuppja tagasi.

Räägiti, et uulitsal wedeleda kaks surmuleha, üks sol-
dati ja teine keegi erariides isiku oma. Tahtsime waatama
minna, aga waht seisid wärawas ja ei lastud wälja.

Ürewust suurendas poiste seas täieline teadatus wä-
listest asjadest. Lõundmus oli, et midagi suurt sünnib, aga
lähemaid teateid mässu käigu kohta ei tulnud.

Kell üheksa oli palwe. Wanem õpetaja pidas wäike
kõne, manitses rahule ja käskis oodata, kudas sündmusid
arenewad. Ja siis laulsime peale harilikku palwet weel wi-
imast korda (nagu me seba kõik kuulaste lootime) „Sumal
keisert kaitse ja,“ aga südamest mõtlesime: Sumal keisert
kaota.

Siis komandati magama.

Kuid meie tahtsime weel korra näha, mis wäljas sün-
nib. Kõnitsime teise eestlasega (üleüldse oli siin eestlasi ka-
heliinne ümber) pööningule ja hakkasime atnast linna waat-
lema. Siit wõib kaugele ümberringi näha. Sina näis kõik
waitne olemat. Uulitsatel põlesid elektrituled, inimesi pol-

Beet Käär,
Dlustverest.
Segemas sõjaväes.

Ferdinand Pulst,
Wologdast.
Segemas sõjaväes.

Woldemar Pulst,
Wologdast.
Segemas sõjaväes.

Aleksander Prant,
Tallinnast.
Segemas sõjaväes.

Eduard Giraf,
Segemas sõjaväes.

nud näha. Aga tulekahjud! Meid oli terwelt kolm tükki. Duhne tundmus asus rinda leetisi, suitsu ja tumawat taevast waadeldes. Raugelt kajastid püssipaugud ja nõrki kija, mis wahest kui naiste, laste nutt kajast, wahest kui hurrahüite.

Tulime põõningult jälle alla komandasse tagasi, saime wanema õpetaja käest kiruda, et nii hilja wäljas tolame, ja pugefime magama. —

Kell wõis umbes üksteistkümmend olla, kui korraga keegi solbat suure kõruga sisse tormas ja teatas, et mässajad tulewad. Meid kästi filmapilk riidesse panna.

„Mis tont, kas tahawad nad meid mässajate vastu ajada wõi?“ küsis mu naaber — eestlane.

„Kes teab, ega nad muidu mässajate tulekul nii ärewil poleks.“

Dotafime natukene aega, aga kedagi ei tulnud. Oid wist mööda läinud.

Heitfime uueste magama.

Sunni aja pärast tuli uus käre. Jälle aeti ülesse. Aga ka seekord ei tulnud kedagi.

Uni oli läinud, magada ei tahtnud enam keegi. Kästi iga ühte omale rewolwer alt kelbrist tuua. Kätfime waatama. Seal oli ka kowa sõjariistade jagamine käsil. Paljud poisid tõid omale rewolwrid; mina aga, kes ma niisuguse riistaga sugugi ümber ei ostanud käia, ei wõtnud teda. Ja hea oli ka. Pärastpoole tuli wanematel solbatitel rewolwritest puudus, siis hakkasid nad noorte käest sõjariistu ära wõtma, kes karme mees oli ja oma lasteriista sai õigel ajal ära peita, jellel on ta weel praegustki järel. Teistel aga wõeti kõik ära.

Kätfime uulitsale waatama, kuidas seal elu on. Wahti enam wärawa peal keelamas polnud ja igaüks wõis wabalt sisse ja wälja käia.

Uulitsal oli kõik wainne. Mitte inimese hinge ei olnud kustil näha. Summalt rippusid elektri-lambid kahelpool teed ja walaustasid tühja uulitsat. Raugelt kostsid püssipaugud. Kätfime natukene maad mööda uulitsat edasi ja filma puutus teinepool uulitsa ääres tume logu, mis piluti teina ääres lamas. See oli surmteha. Teine lamas teinepool uulitsal, Obwodnõi kanali ääres. Kuski läheduses käisid mõned püssipaugud. Põõraime komandasse tagasi.

Et midagi teha polnud, heitfime uueste magama. Aga filmad ei saanud weel kinni minnagi, kui korraga hooi peal käre tõusis ja mõned ühitud püssipaugud käisid.

„Mässajad siin, mässajad siin,“ karjus solbat, uksest sisse jookstes. „Kõik filmapilk hooi.“

„Noh pagan, kas aetakse meid lohe palja käega mässajate vastu wõi?“ imestas mu naaber.

„Teeme salaja säared,“ sõnas teine. „Ule müüri ja olemegi läinud... Mässajate vastu me ei lähe!“

„Kui püssid antakse, laseme õhtu, mitte mässajate peale,“ tõendas kolmas.

Kätfime hooi peale. Seal nägime endi imestuseks, et kõik konwoinaja komanda ennast üle hooi ritta oli seadnud, püssid kõigil selgas, täielikult sõjawalmis. Meid seati ka rea otja.

„Kuhu me läheme, kuhu meid aetakse,“ pärisid poisid läbihegi.

Wimats saime teiste solbatite käest kuulda, mismoodi asjaolud on. Kui mässajad hooi peale olid tulnud ja küsinud, kelle poolt konwoinaja komanda hakkab, löönud kõik lohe mässajate poole.

Meie meeoleolu läks rõõmsamaks.

Üks mässajatest käis suure kõwega mõdegaga kõik ruumid läbi, et kedagi maha ei jääks ja kõik kaaja tuleks, — tarwis oli ju weel palju lohti läbi käia.

Keegi ohwitser tuli, waatas meid ja kästis oma tubadesse tagasi minna.

„Mis te muidu kaaja tulete, segate ainult. Parem waadake siin korra järele.“

Aga nüüd polnud meil sugugi iju nii kergeste lahtuda. Lahtime ta itka näha, kuhu wanad solbatid lähewad. Soldatid põõrasid „hanpawo“ ja hakkasid wärawast wälja marssima. Sel filmapilgul käis kuulipilduja ragin ja kuulid lendasid läbi wärawa wihijebes hooi. Soldatid hakkasid tagasi jooksema. Ka mina, kes ma dige wärawa lähedale olin läinud, wõmmasin karmeste kiirru ja jooksin müüriuruga taha warju. Aga kuulipilduja plagin waitis warsti ja solbatid läksid korralikult wärawast wälja. Nagu pärawastpoole selgus, oli siin waitse eeskutufega tegemist olnud. Mässajad, kes uulitsale jäänud, olid arwanud solbatite nähes, et need nende peale tulewad ja hakkanud kuulipildujast lahkuma, aga, endi eeskutufest aru saades, jätnud lohe lastmise seisma. Dnnels ei olnud sellel lastmijel suuremaid tagajärgi: surma ei saanud keegi, ainult mõned solbatid kergeste haawata. — Kätgiti weel ka, et oli üle uulitsa asuwast priistawoi jaostonnast lastud, kuid wiimane jutt oli wist wale, sest siis poleks lastmist seisma jäetud. —

Kätfime komandasse tagasi, kus me rahulikult hommituni magafime. Teisel päewal ja ka kõigil järgmistel päewanel olime me täitja wabad mehed. Ülemust polnud. Poisid wõisid teha, mis aga keegi himustas. Paljud sõitsid loby.

Mina aga käisin hoolega linna uulitsatel waatamas, kuidas põõningutelt „warasoi“ alla wõetti, kes seal kuulipildujatega istusid, ja kuidas politseijaostondi õhuti. Peaegu igas uulitsas, kus mina juhtusin läbi minema, oli oma suur jaanituli paberiteft üles tehtud. Inimesi olid uulitsad täis. Tramwai liikumine seisis. Woorimehi polnud. Ainult automobilitid pealkirjaga „скорая помощь“ kihutasid mööda uulitsaid ringi.

E. R.

Sõjameeste terwitused.

Terwitused laugelt waenuwähjalt: 298 tagawara jala-wäe polgu 4. roo eestlased Karl Lepiksaar, August Kasu, Siiri Sepp, Eduard Krimm ja Karl Waldmann terwitawad laugelt waenuwähjalt oma abitaasjafi jugulafi, tuttawaid ja sõpru.

Kõigi eestlaste nimel K. Lepiksaar
1. mail 1917. Wäite-Maarjast.

Rohuteadlase päewaraamat.

2. jaanuaril. Döfel sõitfin sisse . . . oehh! küll on rongid täis. Egi kats tundi istus mu süles üks prouatene, — alguses meeldis see mulle väga, kuid nüüd, — ei tunne enam, kumb parem eht parem pool on. Teen Mülleri süsteemi järele harjutusi et veri käima hakkaks. Linnal pole just wigagi, suwel mõib siin kaunis kena olla . . . woorimeestega rääkides peab aga mütsi maha wõtma. Wõerastemajad tubinal täis, suure waewaga sain wälle urgakese Petrogradi hinna eest. Päewal lähen linnaap-tegiasse läbirääkimisele, kaup on juba enne kirjaltult teh-tud . . . Wäsinud olles suurlinna kätsewast elust ja tõe üleküsimisest loodan leidma siin lumesse maetud wätselinna idüllil ja . . . vähem tööd . . .

3. jaanuaril. Lätsin 11-ne ajal sinna, üteldi: — „oodate, walitsejat pole veel tu nud!“ — Tulen 1/2 tunni pärast tagasi . . . — „oodate veel, pole itkagi tulnud!“ — Uitan veel umbes tund aega, woatlen üht hommitu-maalist ehikut wäikerahwulise kunstitempli otas, imestan näotud kiviüüri ümber ilusat maja, mille peal seisab — Гордской домъ №2 — ja lusi realistisi sisse ja wälja näen käima . . . lähen wiimaks jälle tagasi, — nüüd üteldakse, et wolegi kindlat tundi, tunas herra tuleb, — soowitatakse tööle hakata . . . Mul ükskõik, — need prowintsi innatete herratased näiwad wael nii isemee sed olema, — kui tööle, siis tööle; poetan enna i pultide ja lettide wahelt ettewaat-likult taba poole, — tule taewas appi, kus on preilisi! . . . Just kui mõnes naiste aptegis . . . ma pole neid nii palju koos näinudki! Preilid woi prouad eeslauru juures, — Jumal n ndest aru saab, — preilid lasewad käsklaupa wälja, preilid asfisteriwad, preili retseptoriks, preili asfignerib, preili kontrollid . . . Kõige selle naistehulga sees filman ainult ühte noortmeest, — asfistenti abilisi . . . endist tut-tawat . . . Sea seegi, üksi olets itkagi nagu „näotu“ olnud! Antakse mulle igawene räbal halat selga, — üteldakse, see olla linna omanikus . . . Lähen asfisterima, watan, ret-septide humikud poole arsfina kõrgused, — pärin — mitu №№ tein päewa on, — wästatatse 4—500. Jumalutene, ma olen ju ta töötanud suuremates linnades, — kuid siin 4—500 № 3 asfistenti peale . . . Jessute, see on ju ene e-tapmine. Siis veel minu idüll wätselinna wähefesi tööst! . . . töötasin lõunani, lätsin siis tuba otfima . . .

4. jaanuar. Dhtul. Hirmus töö! Lõpetafime tella 1/2-12-ne ajal. №№ arm üle 500, asfistentisi 3, dhtu-pool aitas õpilane kaasa. Praegu ei tunne jalgu all . . . Suba pole itka veel saanud, itka konutan siis numbris. Kui homme veel tuba ei leia, — sõidan ära . . . Walit-sejat ei näinud tänagi . . .

6. Jaanuar. Priti päew . . . leidfin toa . . . olin „wanaga“ (harilikult nimetatatse kõiki walitsejaid nii) koos. Järele jäi väga kahtlane mulje, — nagu woleks ta wäli-muses mitte kõik oma. Erööstib, et edaspidi töö wäheneb, et asfistentisi juure wõdetakse jne. Kuid see ei tähenda ju itkagi lõpuks midagi, — ei aita enam Mülleri süsteem ega chloroformiga sissederumine . . .

20. jaanuaril. Päewaraamat, sinuga pole nüüd enam aega nii tihhi jännata, — olen nüüd ju linnatee-nija . . . ja kui ma selle ühiskondlise asutuse heats koiwad siraets tömmama peats, siis juren ausat surma. ennaft ohw-riks tuues linnale, kes aptegisi iga aasta 4—50 tuhat pu-haft wõtab . . . Kõle töö! Selle jaoks olets pidanud neidki preiliteisi veel 4—5 korda roh'em olema. Dõfise walmufega tuleb 2 päewa ja üks öö ilma wahetpidamata tööd teha, wael 3—4 tunnilise magamisega . . . ja see tähendab ka ju midagi. Ja kubas see wanamees teenijate, isearanis õpilastega, ümber kaib! . . . Jessutene, — aga noh, näiwad nad sellega üsna ärarharjunud olema.

29. jaanuaril. Kõigeaga harjub aegamööda ära. Mülleri süsteemi wiiskasin nurka, pole aega sellega jän-nata . . . Nüüd tean, mis wanal mitte oma pole, — juut-seb, — kannak parukat. Tööd itka hirmus palju, — enne 1/2-12-net kunagi õhtule ei saa. Peale teenikate eneste kan-natab niisuguse töö all just rahwas, sest niisuguse kiirusega

tööd teha on wõimata lege artis*) töötada. Sga rohu-teadlane peab küll enese eest wõitutama, kuid sarnase sibi-kindla terwiserikkumise juures taob wäsitamisteks igasu-gune wõimatus. Täna lugesin aptegis 52 inimest, — see on testmine arm, kui tubinal täis, siis on muidugi roh-tem . . .

10. weebbruaril. Olen ükskõik jäänud kõige wästu. Töö, töö, itka jälle töö, ilma mingisuguse wähe-luseta, wadelisigi pead korraduse puudusel wael ise pe-sema. Dhtu töötame itka hari'itult 11—1/2-12-nt, see teeb 14—15-tunnilise tööpäewa. Tuli uus abiime, läts teisel päewal ära, paar õpilast on ära läinud, — eestlauru juurest läts ära promissorant . . . Luusi pole kusagilt juure tulnud. Aga noh, ükskõik! . . .

27. weebbruaril. Käiwad hullud kuulujutud ringi, Petrogradis olla suured rahutused, streigid, mässud jne. . . Aga noh, mis läheb see minule forda . . . Ütleidse teeb aptegi lõhn inimese tuimaks ühiskondliste püüete wästu. . . Enne räägiti: „Kumal kui raamatupidaja,“ nüüd lihtsalt: „loll, kui rohuteadlane,“ wõi „loll kui kort,“ olgugi, et see Ceesti'eelcs nii hästi ei kõla. Kõik me oleme ajasi hirmsal kombel maha jäänud! Urusaadam . . . seisawad ju rohu-teadlased koos kõiksugustest, nii ütelda — jätistest . . . Kes seal kõik ei ole, — läbitukunud junkritesed, läbituku-nud õpueksamil gümnaasistid . . . lihtsalt hingetused linna-kooli lõpuksamiga . . . ifitud, kes ainelisel põhjusel kauge-male ei pääse, kui gümnaasium IV. klassi eest äraandmi-seni . . . aptegi-õpilase „aunime“ saamiseni. Lasta tabe kolme pärast annawad ära abieksamid, veel paari kolme aastatse pärast ülikoolisse, promissori peale . . . ja ongi kõik . . . Kaugemile pääsewad ainult mõned üffitud . . .

Kuupäewa ei mäleta. Küll on turul rahwast. Hullud jutud Petrogradist ei waki weelgi. Turul wäl-guwad punased lipud, peetakse kõneid . . . pole aega kuu-lama m'nna . . . Wina ei lasse teadagi atna juuregi, käre-tab kobe minema. Rafakaid pole ka veel kusagil näha, — üsna naljakas kobe! . . .

Wist märts juba, — kuupäewa ei mä-leta ja aega pole järele waadata. Jumalu-tene, mis see uus walitus kõik ei luba, — 8 tunniline töö-päew, — meil on 15—16-tunniline, ja wabadusi, Jessu-tene. — trüki ja sõnawabadus, koosoleku wabadus, istu-puutumatus, usuwabadus ja . . . streigiwabadus. Nüüd läheb lahti, Jumala eest, nüüd läheb lahti . . . — mida aia, ei tea veel ifegi. Midagi itka peaks ette wõtma. . . Wana ei näita wael mitmel päewal näguigi, — kui tuleb, siis hulgub kui wari . . . Rogusiwad alla, ledrisse, koos-oleku koku . . . — koosolekuwabadus — õpilane Umberg wõttis sõna — sõnawabadus — ja pani ette wanameest m'nema kihutada . . . ja 8-tunnilist tööpäewa sisse seada. . . õpilane, preili Mint, waidles wästu, et 8 tunnilist tööpäewa wõimata on läbi wiia nii wähes'e töölistega . . . pidiwad just kistuma minema, seal tuli ees'ana juurest keegi, et — rahwas ootawat, käsi'aupa ei lastwat keegi wälja, keegi ei asfisteriwat, — mis luu see olla. Kihutati koosoleku laiali . . . Säh sulle siis veel koosoleku wabadus. Üle-üldse on nende wabaduste tarwitamine väga piiratud realses elus . . . hakkasin oma naabri, Jundi preilikese, wästu pisut sõnawabadust tarwitama, — sain niisuguse peapesu, et hoia alt. Ja mis ja tale itka teed, — faad waewalt sõna lausuda, kui ta sule ju kümme wästu laob. . . Muudkui ole aga rahul.

Juba märts ja h. Soodi meil täna döfel 5 toopi piiritult ära. Pandi deshurandile rewower nina alla . . . see lätski hommitul tohtri juure, — polla terwel wõl ma-gada saanud . . .

Jätan kuupäewad hoopis ära, alati lähewad segamine. Panime ette nõudmised kõikide allkirjadega walitseja inimlikuma ümberkäimise kohta tee-nijatega, suwise tööpuhkuse, 2-kordse töowahetuse ja maksuta arstiabi kohta. Wälle palgakõrgendus muidugi ta . . . Prowissorite wätsufisimisel tuli efi'lgsest walitseja

*) Kõigi kunstid nõuete järele.

Ja väljas hingab ematene Maa . . .

Ei linnarahvas loodust näha saa . . .
Seft linnas piirab inimesi ahel:
nad kinni on seal kiviiriida wahel —
ja väljas hingab ematene Maa . . .

Nii elutseswad nad seal elu a'a:
ei ial ole nende taewas hele,
ei ial läe nad wastu walgusele —
ja väljas hingab ematene Maa . . .

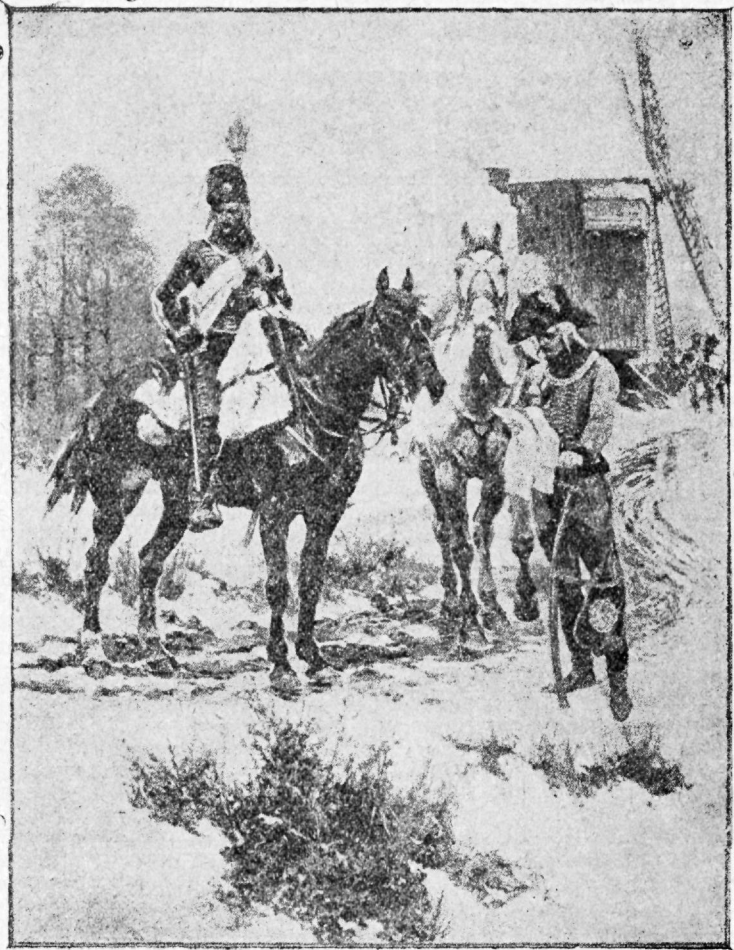
Küll lapsed agarad on wahtima
ka linnas läbi atnaruudu due,
ei elu aga too see nende pöue —
ja väljas hingab ematene Maa . . .

Et rikas biteft Maa, ei seba saa
nad ial tuhmis linnatoas teada,
et paremaks wõiks elujärke seada —
ja väljas hingab ematene Maa . . .

Et väljas ootab önn neid otsata
ja ootab tuul ja ootab kaunis laugus,
seft pole aimu neil seal tuhmis augus —
ja väljas hingab ematene Maa . . .

Nii surewad nad linnas waesena,
kui wang, kes eluaja olnud raudus
ja sumedamaid surmamõtteid haudus —
ja väljas hingab ematene Maa . . .

R. Põld.

Ratja-käitjalad.

äratihutan.ise projektist lühne nõudmine majandusliste tähtsustega.

Täna kutsus wana mind kabineti. Paneb usse hoolega kinni ja hakkab rääkima nii surutud häälel: — „olen kuulnud, et teenijate keskel käärinist märgata olla minu isiku wastu . . . Pidage mee es, et ma nüüd ise revolutsionär olen . . . kui midagi juhtuma peaks, pandakse teid soldatite wahel tööle . . . pidage meeles . . .“ rohkem ma ei kuulnud. tulin wälja . . . Nüüd on neid revolutsionäriisi kõik nurgad täis! Ammutis see oli, kui ta õpilast, kes ilma tema lubata suhkrutasti lahti oli teinud, maha lasta ähwardas . . . siis kubernerile kaebada . . .

Õffel . . . walwusel. Wõtaks tont neid piirituse retseptiisi. Südaõffel tuleb sisse, ajab ülesse . . . Wõtawad suu täis 8-tunniliseft tööpäewast, kuid samal ajal tulewad õffel 5 kopikale kameli teed ja „wenituse eli“ otsima . . . Siis weel „selfimehed.“ Wenitawad nad ju sellega deshurandi tööpäewa 38–40-tunniliseks . . .

Ilmus üleskutsje linnateenijate ühijele koosolekule aptegist saadikut walida. Wana kutsus õpilased alla keldrisse kokku — nendel on aru järele ilkagi suur enamus — pidas nende kõne, — olla isegi nutnud, — plitafesed nutnud muidugi ka . . . wiimaks sai siis ilkagi niitaugele, et tema kandidatur läbi läks . . . Paniwad kiise käreerits, aga noh, ütstõit. Tõõ ilka endine. 2-he kordne wahetus olla juba otsustatud, sellepeale waatamata, et 8–9 eraaptegi omanikku märgukirja linnaametisse saatiwad, milles meile

tahetordse töowahetuse sisseseadmise wastu oldakse . . . kuid wõimata on nende teenijate hulgaga seba sisse wiia..

Siin aptegiteenijate koosolekul. Ilmunud kümme tond inimesi, — pooled ilmumata jäänud . . . Keeai pidas kõne, milles seletada püüdis, et meil peatähatus mitte tööpäewa lühendufes ei seisa, waid rahas. Hale mehite, — naerdi wälja . . . Wali i komisjon, kes ametiühijuse põhjustirja wälja töötamo hakkab. . . Muud midagi! Hiljaks oleme jäänud, selfimehed, woorimehed ja juukselõitajad tegid seba juba paar nädalat enne . . . Kuid noh, parem hilja, kui mitte kunagi . . .

Petrogradis streik . . . wist . . . nõuawad 2-kordse wahetuse peile weel üht prii päewa nädalas ine. Noh, nendel on seal wana tugew ametiühijus . . . Meil tõi ilka endine. Inimesed kaowad aegamööda, — juure pole tulnud kedagi. Lähen kuu lõpus kah ära . . .

Sooh, nii siis. Süwaste, wätkelinna idüll „wähese töõga.“ Mina olen niisama hästi, kui läinud! Täielisest 2-kordseft wahetuseft ei tule sin weel niipea midagi wälja.. kuna pealinnas wõrdlemisi paremad tingimised on. Aca-tüütanad on mind nüüd see hommitumaaline ehitus wälkerahwusijise kunstitempli otsas ja see „Городской домъ №2“ oma näotu müüriiga, kust igapäew mööda pean käima. Tõlwinud olen igatuulisest tubadewahetuseft luitate pärast.. wäsinud olen wätkelinna töõst . . . Sõidan tagasi suurlinna kawatsewasse elusse . . . ennaft wälja puhtama pro-wintsi . . . Süwaste!

Eugeja! Lubage waikida sellest, kuidas ma selle „eluloolise dokumenti“ kätte saanud olen. . . Teid aga palun olla erapooletu ja mitte arvama hatota, nagu täits see meie oma linna, suurema Eesti kultuurakandja kohta! Meil on ju nii „eestujulikus torras“ töit need ühiskondlised asutused jne. Eugege, ja lõbge käega, — mis tühiast asjal..

Hudlas.

Mai.

Oh mai, sa ilusam aastaaeg, kuis lõhnad ja õilmit-fed sa, su hommik nii õrnalt wõib naeratada. Wägewalt — paisumalt, lõlab mei' kodumaa meesades tuhande lindude wiis. Õrnalt mahedalt lõhnab dieke siin. Ah, pidulikult ehil end' ilm; seft rõemust wõib läikida film. Wagusalt — t-faselt sahiseb lehtedes tuul — igal pool õrnust näed diekuul. Ja mina, kes looduse riippe sees wiibin, kui unistan, waatlen näen ilusat und: Wu õnnetu rahwas keda orjastas tjaar, nüüd tõiditud tallas — ja wabaks sai rind. Nüüd wõimsamalt hõisake ühiselt hüüdu: „Matpääte, sa näed me' pühamaid püüdu. Su pääte, meid õnnistes saatku ja hoidtu!“

Natalie Schönberg.

Nuustkur ja prowokator.

Nagu teada, lasti tohe peale revolutsiooni nuustkurid ja prowokatorid ametist lahti ja saadeti sõjawäljale. Nende hulgas olid ka Tallinna nuustkur Ruff ja prowokator Mitas.

Sõjawäljal ei olnud neil kuigi palju õnne, seft mõle-mad said ühel päewal waenlase kuuli läbi surma.

Kui nuustkuri ja prowokatori hinged pärast kokku said ja kuulsid, et mõlemad Tallinnast pärit, oli neil õige hea meel ja otsustasid edaspidiseks ühte jääda.

Rahu nüüd minna, seft paljast hingest ei ole sõjawäljal mingit kasu. Et hingena, nuustkuri ja prowokatori ametis maapeal suurt ära ei saa teha, siis otsustasid nad tohe taewa minna.

Ja nõnda jatkasid nuustkur ja prowokator ühes taewa teekonda.

Kui mehed lähemalt tuttawaks said ja teineteiselt usaldust wõitsid, hakkasid nad oma minewikust ja oma endisest ametist üksteisele seda ja teist awaldama.

„Waata, sõber,“ ütles nuustkur, „sinu amet wõis ju küll tähtis olla, aga oma pean ma ilkagi ette. Nuustkur oli sedafama, mis hea kärneri nuga, seft tema oli see, kes kõik halvad paised seltskonnast maha löikas. Meie, nuustkurid, pidasime kõike seda filmas, mis maksima korra wastu mõtles ja sidusime sellele kõie kaela. Meie hiilisime tafa ümber nagu koi, pugusime igale poole, kus kindlad seinad ümber, ja inimesed unestasid, kui nägid, et nende salajamad südamemõtted on teada saadud. See piisik palk, mis meile meie ameti eest makseti, ei rahuldanud, waid taju andis meile meie töö tagajärg. Meie sees oli were-jonu instinkt kõige kõrgemine wälja haritud ja kui siis nägime, kui meie hea sõber kinni wõeti ja wõlla tõmmati, alles siis leidis süda kohast taju. Meie hiilisime ööd kui päewad ümber ja lähenesime kõige sõbralikuma nagu tehes seltskonnale. Meie aiasime üksteid isikuid päewade ja tundide kaupa taga, hiilisime eemalt uulitsa nurga tagant toauksi ja hoowiwarawaid ja roomasime mööda metsi põlmede peal niisugustesse kohtadesse, kus koosolekuid ja miitinguid peeti.

Peab ütlemas, kellel meie, nuustkurid, korra käed ja jalad kinni sidusime, see tõidikutest enam naljalt ei pääsenud, ja kellel meie, nuustkurid, filmuse kaela panime, see pääses sellest ainult kaagi all.

Meil, nuustkuritel, on jüdametunnistus kõige uuema aja kohasem. Olete ju kuulnud, et rööwmõrtsjutatel, igasugustel maroderil ja toorijatel jüdametunnistus tühti

walutama lööb. Meie oleme niisugustest rumalustest täitsa wabad. Paneme kas wõi oma wennale filmuse kaela ja magame selle järele kõige rahulikemat und. Meie oleme juba niisugused mehed, keda amet hurwitab, ja meie olime üsna rahul, kui inimese elu eest rublat kümme saime.

Waata kust küljest tahtes — igatepidi on nuustkimine üks peenikene amet.

„Ma mõistan,“ ütles prowokator, „aga ometi ei saa ma teda oma ametiga weel kaugelgi kõrwu seada. Minule näitab, ta oli amet, kelle landja põlguse all seisis. Aga meie, prowokatori, amet on hoopis midagi muud. Teie nuustite seda wälja, mis juba olemas on, aga meie teeme seda, mida weel olemas ei ole. Meie amet on wõrdlemis üus ja sellepärast ei ole igapähele temast arusaamist. Sellest see tulebki, et üsna wilunud inimesed selle nuustkuri ametiga ära wahetawad.

Ma ütlesin, meie teeme seda, mida olemas ei ole. Näituselt: Sul on head sõbrad, waiksed wagased inimesed. Aga sa hakkad neid poliitikaesse sisse isikuma. Wiid nad nii kaugale, et õige punasteks muutuwad, ajad isegi sinna-maale, et nad pommisid hakkawad igaks sündsaks juhtumiseks todus walmis hoidma. Kui niilaugele oled jõudnud, siis on asi tüps. Läbed annad nad üles ja, kui nad siis wangi wiiake, siis tunneb su süda niisuguse peene kunstöö üle lõbu.

Näituselt pidasin mina Eesti haritlasti filmis. Aga nad on kawalad, nagu metskirwed, nii et raske neile ligi pääseda. Et ma alalilist nende läheduses wiidisin, nagu koi nende kannul käisin, siis hakkasid nad mind pikkamisi usaldama. Mul olid juba kõik paberid nende üle walmis, oleksin nad lähemal ajal müüride taha toimetanud, kuid seal tuli see pagana revolutsioon ja lastis mind ametist lahti.

Ma ütlen, wana walitus oleks ammugi langenud, poleks meid, prowokatorisid, olnud. Minult meie najal ta püüis seista, ainult meie pidasime ta ülewal. Meie hulgas on mehi, kes wäga palju ära teinud ja omale suure kuulsuse wõitnud. Teie, nuustkurid, wõisite ükskõik mis tarwa olla, aga meie — prowokatorid — olime tingimata kõik helepunased. Meie hulgas oli neid, kelle punane wärwide sõra üle terve riigi heitis.

Nõnda iseendid ülistades, jõudsid nuustkur ja prowokator üheskoos taewa utse taha.

„Noh — see on kindel,“ ütles prowokator, „et meid siin sisse lastakse. Taewas jatkame oma tegewust, seft eiks Sumalal, kes ju oma ette ainuwaltiseja, ole niisugusi ametnikka waja.“

„Muidugi mõista,“ tähendas nuustkur. „Ega tal siis ole taewalistie mässu karta, nagu see kord luba taewas oli. Kui meie seal liigume, siis häwitame mässu tohe ta alguses ära.“

Nad koputasid.

Wälja tuli Peetrus, walge habemega, aga ilkagi õige tõbus wanake.

„Mis teil waja,“ ütles ta, aineti waadates ja selle juures suure kuld taewawarawa wõtmega mängides.

„Tahaksime taewa tulla.“

„Teie amet?“

„Mina olen nuustkur.“

„Mina jälle prowokator.“

„Nuustkur, prowokator,“ kordas wanake. „Mis pagana ametid neil nüüdsel ajal seal maa peal on. Niisugusi ei olnud enamalt mitte. Seletage lähemalt, siis saan ehk aru, kas pean teid sisse lastma wõi mitte.“

Wõidu ülistasid mehed oma ametisi, ühtlasti ära näidates, et ilma nendeta wõimata on taewas edaspidi läbi saada.

„Kudas siis jumal wõibki muidu troonil seista, kui tal nuustkurisid ja prowokatorisid ei ole,“ ütlesid mehed lõpuls. „Sui troonide kaitseks ongi meie ametid soetatud. Ka Nikolai ei saanud meieta läbi.“

„Kui teie niisugused tähtsad herrad olete, siis pean ma teid igatahes sisse lastma.“

Ja Peetrus teeras taewawarawa kuldwõtmega lahti.

**Wana rahwa laul nute
jõnadega.**

Hertsog hüüdis: „hõisfa!“
„Edu“-meeste poisfa
Rutsum plaani tegema,
Eesti asja ajama.

Poisid lõiwad lokku,
Paar, kolm tulid lokku,
Plaani valmis sebisid,
Pealinna siis ruttasid.

Tartu kubermangu
Sahtsid wälja andu
Plaanisepad Tartu pool,
Eest et seal on ülitool.

Hertsog derus käsi:
„Ei ma ära wäsi!
Nuustatu on residenz*)
Mina ise ektstjellens**)

Komisjariks mina
Sünnis, sest mu nina
Walitseja tõugu on,
Pealegi weel Eesti jonn.“

Alga waat, kus häda!
Plaan see oli mäda.
Pealinnas ta muudeti,
Hertsog nurka wifati.

Weldi: „Ea ei osta!
Komisjar on Põska;
Abiks Wõhja-Liwwimaal
Partsi määrasime tal.“

Hertsog sellel tunnil
Puhkes wiha sunnil.
Nuttis: „Radus residenz
Ja ka minu ektstjellens!“

Juhan Apelsin.

*) Residenz — walitseja asukoht.
**) Ektstjellens — endine kuberneri
aunimi.

Mejopotamias suwel.

Sellest oli paar päewa möödas, kui ükskord promo-
kator Peetruse juure tuleb. Ta pilgutab wanamehele
filma ja kutsub ta nurga taha.

„See on imeit, et sind ikka siin wärawa juures pee-
taks. Ega sa mõni poisike ole. Wananimene — sulle
tuleks igatahes mõnda ausamat ja hõlpsamat tööd muret-
seda.“

Peetrus jäi mõtlema.

„See on tõepoolest nii. Näe, seal need nooremad,
kes taugeltki nii palju head ei ole teinud, istuwad aga
trooni astmetel, sõwad tuldkaufidest ja aina laulawad.
Seal ei ole mingit waewa. Päris lõbus elu. Sina,
wana aus mees, pead aga siin koonutama ja iga hulgu fega
jagelama, kes sisse titub. Ma olen selle üle teistega tõe-
nelenud. Paljud peawad seda jula ületohutust, kudas sinuga
ümber läikse.“

„Mis ma pean siis tegema?“

„Eõsta mäsflu. Siin on weel teisa küll, kes ka oma
seisukorraga rahul ei ole. Need ühinetid sinuga kergeste.
Kui tabate, wõiksite lokku tulla ja asja üle läbi rääkida.
Mina kutsun lokku.“

„See ei ole halb nõu,“ ütles Peetrus. „Ma näen,
sa oled läbi ja läbi tubli mees. Jah — see siin ei ole
minu pait. Saan aru. Mina just peatsingi seal aujärje
astmel istuma ja tuldkaufist sõwma. Alga aastasadasi ikka
siin famas.“

Wanamees oli siidamest pahane talle tehtud ülekohtu
pärast.

Kui nüüd taewalised salaja lokku tulid, hiilis suur
pikk mees nurga tagast teistele järele. Ta ostas nii ennat
hoida, et keegi teda ei näinud. Seal läks ta salaja nagu
wari ja jutustas tarwilises kohas koosolekust ära, ühtlast
tähendades, et seal midagi waga halba, mäsfulist teofsil on.

See oli nuuskur.

Rogu lugu äratas taewas suurt ärewust, sest mingit
niisugust ei olnud siin ennemalt nähtud.

Wõeti kohe tarwilised abinõud tarwitusele ja kui sinni-
wõetute hulgas wana lumivalge habemega Peetrust nähti,
oli kõilide imestus üllisuur.

„Mis sind siis niisuguste mässumõtete peale ajas?“
küsib Sumal rohkem kurwalt, kui wiha!elt, sest oli ta ju
Peetrust alati usaldanud.

„See mees, kes hiljuti maa pealt siia tuli ja promo-
katori nime all elama hakkas, ostas mulle nõnda kõneleda,
mis kohe meelega teisale wiis.“

„See oli halb, et sina niisuguse mehe juttu kuulda
wõtsid.“

„Alga ma palun,“ küsis Peetrus, „kui ma küsida tohin,
kust teie sellest kõigest teada saite. See pidi ju saladus
olema.“

Sumal naeratas.

„Saewas ei saa mu eest nüüd midagi saladuseks jääda. Sead, seesama teine mees, mis su prowolatoriga ühes siia tuli, on nuustur. Ja nuusturi amet on see, et ta järjesti igal pool ümber nuusib, kui hagijas jälga, ja kui aga midagi näeb, siis kõigist sõnumeid ja teateid toob.“

Seda kuuldes tõusis taewaliste hulgas suur nurin, sest nad ei suutnud nende modern-ametite tasudest aru saada. Niisugune teguviis oli neile uus ja wõeras ja kõit mis uus, ei ole ta sallitaw.

Ja taewalised tulid arupidamiseks koku. Pooletunnise läbirääkimise järele tehti otsuseks: „Raitsekraawis furma saanud, Tallinnast pärit, nuustur ja prowolator tekitawad trawas ilmaaegu tüli ja ärewust ja sellepärast tulewad nad mõlemad pörgusse wisata. Kui kurat seal oma kodukondsete hulgas neile suurema tegewuse wabaduse annab, see on ta oma asi.“

Ja otsus saadeti kobe-täide.

Nofs.

Wanawara laegas.

Doktor Burdie oli nõiduuskliku m-lle Georgi juure palutud. Näitlejanna öla walutas. Doktor lasi teda lahti wõtta ja katsus siis kaua ning tähelepanekult üht kõige ilujamatest eladest Prantsusmaal. Kirjutas siis mingisugust mäaret, läks pesundu juure, loputas käed puhtaks ja astus wälja.

Ta tuli järgmisel päewal uueste tagasi. Näitlejanna lamas juba süngis. Pannud tübara laua peale, läks doktor kiireste haige juure, kuid näitlejanna peatas teda ja ütles:

„Doktor, kui see teile raskest ei tee, peške enne . . . käed puhtaks . . .“

1. 64. aastal suri marquise Pompadour ära. Ta ootas oma wiimast tunnistest rahuliku ja tõlise kannatusesega. Mõned minutid enne tema surma tuli teda tema waimu-ist waatama. Kui see tahtis jumalaga jätta, ütles surija:

„Oodake weel natutene aega, meil ei ole küll üks tee minna, kuid me lahtume ühel ajal.“

1643. aastal kutsus Sen-Preil, kes Arrasi piiramist juhatas, adjutant Kurfelli oma juure ja ütles temale:

„Mul tuli täna kõsel suurepäraline plaan pähe; selle abil wõiks Arras warsti meie käes olla. Seie panete end talupoja riietesse ja lähete kornwitelesse, mis aiawiljaga täidetud, linna turule. Surul ajage juttu ja arutage kellegi ostjaga nõnda laua kuni te riidu lähete ja teda ära tapate. Laske ennast rahulikult aresti panna. Wõimu esitajad waatawad teie asja järele ja, iseeneestki arusaadaw, mõistawad teid poomise-surma.“

Se teate, et Arrasis surmaotsuseid turuplatstil täide ei saadeta, waid tingimata linna taga. Ma lasen ühe wäikse salgakese selle wärawa taha ära peita, mille kaudu teid furma wiitakse. Uga wärawast natute kaugemal olen ma suurema wäesofaga wõitlusewalm's. Me wabastame teid, paneme wärawad oma taga kinni — ja Arras on meie. Mis te selle kohta ütlete? Kuidas see plaan meeldib?“

„Plaan on hea,“ ütles Kurfell, „kuid ma pean siiski enne weidi järele mõtlema.“

Mõtlege, ega homme awalbaga mulle oma otsuse.“

Järgmisel päewal tuli Kurfell Sen-Preili juure ja ütles: „Seie plaan meeldib mulle ifta enam ja enam. See on imelik plaan ja tema kordamineku juures ma ei kahtle. Uga teate mis? Ma hakkän wärawa taga peitus olewat wäesofa juhutama, aga teie minge linna!“

Kord andis Rachel oma uskshoidjale käsu, et see iga-ühel ütletä, et teda kodus ei ole. Ohtul, kui uskshoidja

preiile teada andis, keda ta päewal oli ära saatnud, tule-
tas ta ta herra Morni meelde, kelle wastu aga kästijanna
sugugi ofawõtmata ei olnud.

„Ja te ütlesite temale, et mind ei ole? Ma ütlesin
ju teile tuhat korda, mis suguseid jubatusi ma teile ta ei
anna, kuid Mornile olen ma ifta kodus.“

Järgmisel päewal, kui Rachel wälja on läinud, sõidab
de Morni usse ette.

„Kas preili on 'odus?'“

„Olge head, kodus!“

Herra ronib mööda treppisi ülesse. Dotab, hulgu-
tubades, käib ifegi preili magamisetoas, aga ta ei näe
teda kufagil.

Ta lähleb alla ja ütleb uskshoidjale:

„Kui lge, nagu näha, ei ole preilit kodus?“

„Täitsa õige, et teda ei ole. Kuid teie jao's on ta
alati kodus.“

Herra Fiebe sõitis peale ja utamist abt Murega loõfi.
Oli pime. Mahajäetud pargi ühes nurgas asusid wargad
nende kallale ja puhastasiid taskud tühjaks. Kui wargad
olid ära läinud, näitas abt waimustatult Fiebele uuri, mida
tal mingisuguse ime läbi läts korda päästa.

„Kudas te seda alles hoidsite?“ küsis Fiebe.

„Ma hoidsin uuri sel ajal oma peas,“ wastas abt oma
teguwiisi üle rahul olles, „kui nad mu taskuid forisid.“

„Serrad!“ hüüdis Fiebe, waraste poole pöörates, kes
weel ei jõudnud ära minna. „Serrad! See kawal abt
pettis teie uuri ära.“

Wargad tulid tagasi ja abt pidi uurigaga jumalaga
jätma.

Michelo-Angelo asetask ühe pildi peale, mis pörgut
kujutab, pörgutules põlewate patuste wahel kardinali;
ta põlgas teda. Kardinal kaebas Leo X-dale. Daawst
palus kunstnikku seda kohta pildi peal muuta, kuid see oli
järelandmata.

„Ma ei wõi midagi teie heaks teha,“ ütles Leo X
selle peale kardinalile. „Oleks ta teid puhastusetulesse
mahutanud, see oleks teine asi olnud: puhastustule peale
mu wõim ulatab. Kuid te teate, et ma pörgus ei käsuta.“

Arsti-teaduse üliõpilane tegi professor Lagranii juu-
res eksamii.

„Mis te teete, kui teil waja on, et haige higistats?“
küsis professor.

„Ma annan ta'e midagi sisse, mis teda kaugeste hi-
gistama ajab.“

„Näitufeks?“

„Tulist wabarna, pärna õite teed.“

„Uga kui see ei mõju?“

„Siis pean ma kergeste äraaurawaid õlisi tarwitama,
näitufeks eeter . . .“

„Uga kui ta see ei mõju?“

„Proowin elawhõbeda präparatiifi, pulbrifi.“

„Ja kui ta sel mingisugust tagajärge ei ole?“

Üliõpilase näo peale ilmuwad jämedad higitilgad.

„Ma katjun tarwitada saltferit, sahwrani . . .“

„Kui ta sellest ei aita?“

„Siis saadan haige teie juure eksamii peale.“

W. Afow.

Igaüks, kellel lapilegi maad, peats omale

Niatöö operaamatu

muretsema. Üksainus kapsapea tasub juba raamatu hinna
ära. Ka muudu on raamatut praegusel ajal kõige siindsam
omandada, sest kui teine trükk ilmub, lähleb raamat prae-
guste tööhindade järele ligemale 8 rub. maksma.

Raamatus on hull selgitawaid pilta, juhatused ja keel
hästi arusaadawad.

Sind 3 rubla, kõwas köites 3 rub. 50 kop.

Saada igas raamatulaupluses. Pealadu „Seodus“ Tallinnas.

Wast hing wõib wälja minna ...

Kes oma rinna ette wiib
ja julgest läheb sinna,
tus matta wõib sind furma tiib,
wõib sattu teisje ilma, —
see kangelane, tubli mees,
kes seisab ikka au sees.
Ma aga, wäite mehite . . .
Mül julgust on . . . Kuid hirmus see,
et hing wõib wälja minna! . . .

Kui ennast pestma sauna läed
ja maksad kallist raha,
õnn on, kui elama weel jäed,
ei kõrwa saunas maha.
Ei kallil ajal leiliga
waid lihtsalt wingu, lauriga
wõid wihelda, et uitane . . .
See muidu hea, kuid hirmus see,
et hing wõib wälja minna! . . .

Kui söögipoes õhtust sööd,
siis ole selleks walmis,
et enam ei näe järgmist ööd:
wast lehid furnukambri.
Nüüd söögiga on lugu nii,
et pole usku ühtegi.
Kes teab, kas toit wõi seedmine
on süüdi? . . . Aga hirmus see,
et hing wõib wälja minna! . . .

Ma teadust ikka austan
ja teadlastest pean lugu.
Et ahwist olen, aru saan.
Ka teadust uurin lugu.
Ma tahaks seda proowida,
mis wõiks siis näha, tunda ma,
kui poolsin ennast ülesse. —
Edeji' huwitaw! . . . Kuid hirmus see,
et hing wõib wälja minna! . . .

Dr. Mina.

Wenemaa sõber.

(Willemi uus „tril“)

W i l l e m (Austria kuningale): „Kuule, Karl, kas ja ei tea, kudas Wene keeli laulda: „Oh, kui wõga armastan ma sind, Wene rahwas!“

„Petr. 6.“

Ettenägemata põhjus.

Eesriite tõusis üles ja Pinna, kes operettis „Printsessi woodi“ kuningas osa mängis, pööras uhle kumarduslega oma dueringtonna poo'e ja laulis:

„Siin teie ees nüüd, waat',
ma kuningas Sirrwaat,
küll laulan, rõemustan.
Kõik päewad lullitan.
Ei . . .“

„Üljata!“ kajas korraga wihane hääl teise rõdu pealt.
„Süüa ja juua ostab igauke, aga ostka maad walitseda.“
Pinna jäi kohmetanult wait, siis pööras publikumi poole:

„Austatud publikum. Mind segatasse. Ma ei saa nii laulda!“

„Siis ära laula!“ wastas keegi esimese rõdu pealt.
„Kuningat ei ole waja!“

„Eätfa õige!“ toetati parterris. „Ära tüütanud on see wana riigiford, kuningas, dueringlõud . . .“

„Mina ei ole ju seda tüüki kirjutanud!“ pööras Pinna esimese ridade poole. „See on kirjaniku süü.“

„Arwad . . . Wõib olla, kirjanik kirjutas selle tüki wiiskümmed aastat tagasi, aga nüüd on ajad hoopis teisjed.“

„Mis pean ma siis tegema?“ küsis kohtunud Pinna.

„Din-na!“ hüüdis keegi taga teise rõdu pealt. „Ütle ennast troonist lahti!“

„Kudas see läheb? . . . Proua Wirthaus-Saks harjutas ennast kuninganna partiis . . .“

„Ka kuningannat ei ole waja . . . Maha! . . .“

Kohtunud Pinna wehkleks kätega ja hüüdis eesriide maha lastja poole:

„Eesriite! eesriite!“
„Ei, wend!“ karjuti rahwa seast. „Pidage ta kinni, ture jõud nihute!“

Neli meest kargasid üles, ronisid üle orkestri näitela-wale ja haarasid Pi na kinni.

„Herrad! Mis see tähendab?“ küsis Pinna wärisewa häälega.

„Kes see siis laulab?“

„Kudas kes?“ kuusid pahased hüüded saalist. „Näe soldatid seal, kes näitefainte juures seisawad — las' wali-wad esitajad. Kolmandas waatuses tuleb rahwas ette — jälle waligu esitaja . . .“

„Alga kolmandas waatuses on ju ball kuningas lossis . . .“

„Midaagi selle sarnast! Usutaw fõgu õ'gu!“

„Walige, sõjawägi, seal, kes laulab!“

Trumm.

Lägemas tulewikus.

Nikolai: „Mes näüd hakkam ma aru saama, mis see wabadus diei tähendab!“ „Etn.“

Ei ole

ajakohasemaid raamatuid mis lugeda, kui alamal nimetud väljaanded.

Pildid Wenemaa ajalooft I	50 kop.
Pildid „ II	25 kop.
Retserikohtud	50 —
Wenemaa riigiwõimu ajalugu	50 —
Soomesugu rahwad Weneriigi rajamisel	60 —
Keiser Paul I tema elu ja surm	25 —
Alg-aja inimene	50 —
Üldine kultuura lugu	20 —
„histogeerus	15 —
Uhistöö	25 —
Solidarismus	60 —
Uus kombesõpetus. Menger	40 —
Rogutondluse oma walitluse ülesanded	1 rubla.
Salupojad, tööliised, õpetlased	40 kop.
Rahwapoliitil	30 —
Riit ja õigus	40 —
Konstitutsiooniline riigikord	30 —
Põhja Amerika ühisriigid	20 —
Tulgu meie sinu riit	15 —
Sina ei pea warastama	10 —
Saada suuremateft raamatukauplusteft, Seaduse kirjastus Tallinnas.	

Wiis Cesti meremeest, laugel Mustamere ääres, soowiwad neiuodega kirjawahetust abielu otstarbeks.

Päewapilt soowitaw wanadus 17 a. kuni 25 a.

Alpakkilult: M. Nahkur 26 a. w. R. J. Elmi 26 a.
J. Annus 24 a. J. Klook 22 a. M. Dru 21 a.
Kirjad saata järgmise adresfi all

Дѣйствиющей Черноморскій флотъ. Транспортъ № 10.
„Бѣлороссія“

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 5 r. 50 l.,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetuseft ise ära wites: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäem.
Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adresfi nr. teatada.

Toimetus ja talitus:

Harju ja Nüüli uulitsa nurgel nr. 46/5,
Tallinnas, „Seaduse“ raamatukaupluses.

Ilmus: „Mis on demokratiline wabariik?“ Hind 20 kop. Ilmumisel: Wiimane werine tsaar Wenemaa troonil.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaanson.

Wäljaandja J. Muni.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR